

**Lu
go**

**Centro
Arqueolóxico
San Roque**

Galego

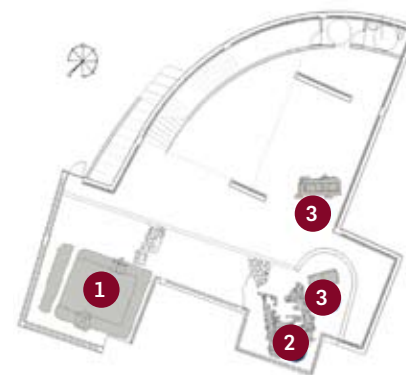
Centro Arqueolóxico San Roque

O Centro Arqueolóxico de San Roque, situado no actual xardín de San Roque a escasos 100 metros da Muralla, mostra *in situ* os restos arqueolóxicos relacionados cun cemiterio romano, un estanque cultural e un forno cerámico, todos eles situados ao bordo da vía romana XIX / XX que unía *Lycvs Avgvsti* con *Astvrica Avgvsta*.

En concreto, consérvanse dúas tumbas pertencentes a unha gran necrópole que se mantivo activa durante cinco séculos, dada a importante presenza tanto de enterramentos de incineración como de inhumación. Á beira da necrópole, construíuse un grande estanque de auga en *opus caementicium*, (formigón romano), que estaría en relación co propio ritual funerario ou quizais con algún culto relixioso relacionado con divindades orientais. Por último, a presenza dun forno dedicado á fabricación de material cerámico testemuña o uso industrial ao que se dedicou esta zona a fins do século V despois de Cristo.

O xacemento

Está integrado polos restos dunha necrópole romana, un estanque ritual e un forno cerámico tardío.

Plano do centro arqueolóxico San Roque

- 1 Piscina Cultural
- 2 Forno Cerámico
- 3 Tumbas de inhumación

A necrópole romana

O culto ás persoas mortas no Lugo romano realizábase, como no resto do imperio, nas necrópoles ou áreas funerarias. A lexislación romana prohibía enterrar as persoas mortas no interior das cidades, por iso os enterramentos dispoñíanse nos arredores.

Nestes espazos honrábase a familiares e a amigas e amigos mortos, coa construción de suntuosos

mausoleos ou tumbas máis modestas, sinalando o lugar cun epitafio funerario gravado en forma de ara ou estela de diversa factura. O enterro da persoa defunta estaba presidido por todo un ceremonial ou ritual funerario (*funus*) que terminaba coa sepultura do cadáver ben mediante cremación (incineración) ou co enterramento do seu corpo na terra (inhumación). **2**

Un dos vídeos que podemos visualizar no centro arqueolóxico, "A Barca de Caronte", recrea todos os pasos dese ritual que duraba nove días, e culminaba cunha comida e un ritual de purificación.

En *Lycvs* documéntanse os dous ritos funerarios, a incineración durante o Alto Imperio (do século I d.C ao século III d.C) e a inhumación no Baixo Imperio, presentes ambos os dous na importante área funeraria de San Roque, que se estendía ata a actual praza da Constitución, e que se mantería activa durante cinco séculos

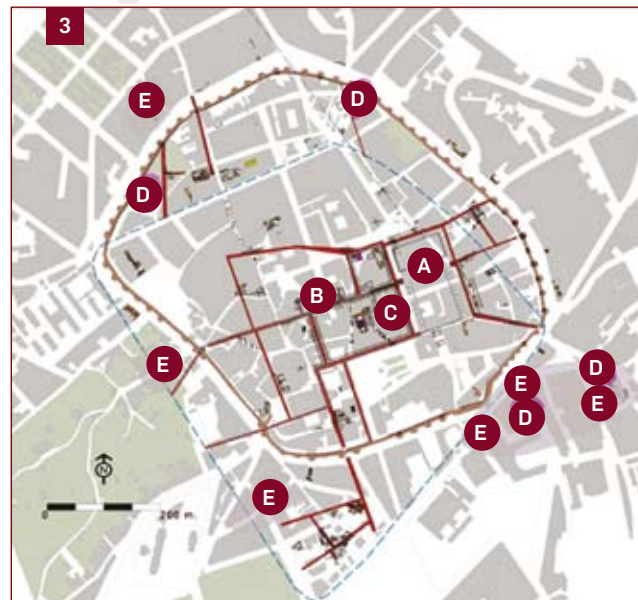
A esta necrópole habería que engadir outras nas que se atoparon tamén restos de enterramentos dun e doutro ritual funerario, como as situadas na praza de Ferrol, Carril das Estantigas, Recatelo, Porta Miñá / Porta de Santiago e Porta Nova. **3**

Polo que respecta á necrópole de San Roque, no ano 1989 procedeu-se á exhumación de corenta sepulturas e tres enterramentos de incineración. Estes presentan características similares aos 66 exhumados na necrópole da praza de Ferrol no ano 1986. Este ritual, exclusivo ata mediados do século III, consistía en depositar nunha urna as cinzas da persoa defunta e as ofrendas e obxectos

persoais que o acompañarían na súa viaxe ao máis aló. Estas urnas enterrábanse directamente no chan ou protexidas por pequenas cistas delimitadas por tegulas. No centro arqueolóxico de San Roque, podemos ver a reprodución destes dous modelos de incineración. **4**

O ritual de inhumación, coa aparición do cristianismo, comeza a realizarse, primeiro, coexistindo co ritual de incineración para finalmente, a partir de finais do século III d.C., impoñerse a este.

Neste centro consérvanse dúas tumbas feitas de ladrillo e tella, pertencentes á citada necrópole de San Roque. Unha das

- A** Foro
- B** *Decumanus Máximus*
- C** *Cardo Máximus*
- Perímetro de altoimperial
- D** Necrópole de incineración
- E** Necrópole de inhumación

tumbas é unha fosa rectangular escavada directamente no solo, con paredes de ladrillo e cuberta de lousa; mentres que a outra está totalmente feita con tegulas. **5**

Ademais, en varias vitrinas expóñense obxectos que se atoparon cando se levou a cabo a escavación arqueolóxica e que formarían parte do enxoval funerario. Lucernas, varias cuncas e xerras e mesmo algunha moeda e xoias, concretamente, un anel e unha chave que simbolizaba á muller da casa.

A ausencia de restos óseos na necrópole débese á extrema acidez do solo. Tamén se atoparon varios cravos e abrazadeiras de ferro que podemos ver nestas vitrinas, e que fan supoñer a existencia de cadaleitos de madeira nos enterramentos, así como restos dunha sandalia.

Piscina cultural

Á beira da devandita necrópole e da vía de acceso á cidade, levantouse nun momento impreciso, entre os séculos I e II despois de Cristo, un dos elementos máis destacados desta exposición. Un grande estanque de auga construído en *opus caementicium* (formigón romano), que estaría en relación co propio ritual funerario ou quizais con algún culto relixioso máis complexo no cal poderían estar presentes certas divindades orientais, segundo se traduce dos simbolismos dos relevos que decoran as gárgolas por onde circula a auga. Unha representa a cabeza dunha esfínxe ou medusa, e a outra a cabeza dun carneiro (quizais a representación do deus exipcio Amón). **6**

Ademais, o carácter sacro deste estanque refórzase se pensamos que foi construído para monumentalizar un manancial de auga que xa existía naquel lugar. Manancial hoxe aínda visible baixo o estanque.

Neste punto, a persoa visitante pode ver un novo vídeo que ten por título "Auga Eterna", no que se explica a importancia da auga no mundo romano.

Forno Cerámico

O último elemento destacado desta exposición son os restos dun forno de planta cuadrangular dedicado á fabricación de material cerámico, testemuña do uso industrial ao que se dedicou esta zona nas décadas finais do século IV d.C., posiblemente relacionado cunha tecería. **7**

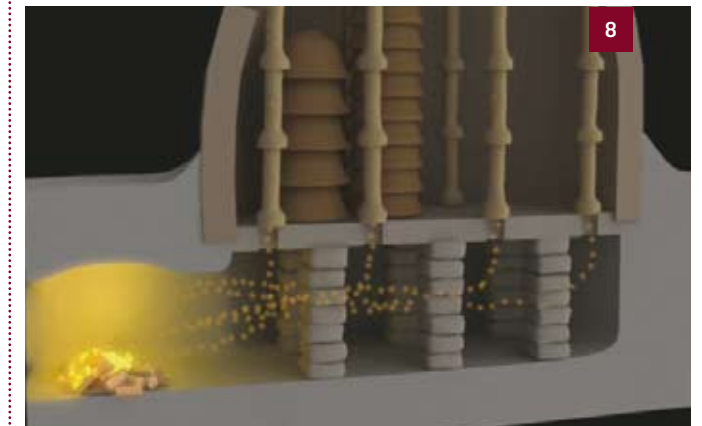
Conserva a cámara de combustión e unha parte da cámara de cocción, cos arcos sobre os que se situaría a grella. Xunto a el, un audiovisual, "Barro e lume", achéganos interesantes datos sobre a industria oleira no Lugo romano. **8**

En *Lvcvs Avgvsti*, o barrio oleiro, composto por algo máis de trinta fornos, situábase preto das zonas de necrópoles, ao norte da cidade, para que os ventos do oeste afastasen o fume da urbe e evitar incendios no núcleo urbano. Estenderíase aproximadamente desde o carril das Estantigas ata o actual aparcadoiro de Ánxel Fole. Estes talleres cerámicos producían unha gran variedade de vasillas cerámicas e, en menor medida, de

produccións latericias (ladrillos, tellas, etc.), destinadas ao abastecemento dun comercio de ámbito rexional.

Entre a súa produción destaca a cerámica común con recubrimento engobado de cor vermella, no que se advirte un amplo e diversificado repertorio formal (pratos, fontes, cuncos, xerras...). Hoxe podemos coñecer, grazas ás súas marcas impresas no barro, algúns dos oleiros que traballaron no Lugo romano: Capito, Ruffi, Quinti, etc.

Polo que respecta aos materiais latericios, nun principio foron utilizados principalmente como materiais de construción nos distintos edificios da cidade: termas, *domus*, templos, etc. Aínda que, moitos destes materiais tamén se usaron como contedor nos enterramentos de incineración e inhumación, como xa se mencionou nesta guía en dúas vitrinas á beira dos restos do forno podemos observar varios deses materiais construtivos, fundamentalmente ladrillos de distintas formas e tegulas.

Centro Arqueolóxico San Roque

Enderezo

rúa Emilio Pardo Bazán,
s/n 27003 Lugo

Teléfono

982 801 105
982 251 658* (*para reservas)

Correo electrónico

lugoturismo@concellodelugo.org

Web

[http://lugo.gal/gl/localizacions/
centro-arqueoloxico-san-roque](http://lugo.gal/gl/localizacions/centro-arqueoloxico-san-roque)

Horario

De xoves a sábado:
das 11.30 ás 13.30 horas
e das 17.00 ás 19.00 horas.

Domingo: das 11.30 ás 13.30 horas

Tarifas

Entrada gratuíta

Como chegar

Autobuses urbanos liña 9A
(parada xardíns de San Roque)

Aparcadoiro público máis próximo:
Interparking praza da Constitución
(350 metros / 4 minutos a pé).

Accesibilidade

O centro reúne as condicións indispensables para lograr a plena accesibilidade. Baño adaptado e elevador que baixa á sala de exposicións desde a rúa. Tamén existe a opción para cadeiras electrónicas grandes, de entrar pola rúa lateral, a cal, é en costa e a beirarrúa empedrada.

Visitas

O centro ofrece visitas guiadas para grupos tras reserva.

Máximo 25 persoas.

Para concertar visitas en grupo, é necesario realizar unha reserva na Oficina de Municipal de Turismo (982 251 658) ou a través do correo electrónico lugoturismo@concellodelugo.org

Medios

O museo conta con catro pantallas nas que se proxectan catro audiovisuais, que ofrecen información sobre os restos que alí se poden ver. Pode solicitar lentes 3D e audio dos devanditos vídeos no mostrador de información do centro. Ademais, conta tamén cunha pantalla táctil que achega información sobre a industria oleira e o mundo funerario no Lugo romano, incluíndo distintas pezas arqueolóxicas achadas na cidade.

Enlaces de interese

En www.vilasamuralladas.eu poderá realizar unha visita virtual e ver un vídeo informativo desta sala e os demais centros expositivos da rede municipal de museos.

Publicacións

VVAA: *Lucus Augusti, urbs romana: los orígenes de la ciudad de Lugo.*
Concello de Lugo, Lugo, 1995.